

McCarthyisme

McCarthyismen fik sit navn efter den amerikanske senator Joseph R. McCarthy (1909-1957). En konservativ republikaner fra Midtvesten (Wisconsin), der blev valgt ind i senatet i 1946 efter en [antikommunistisk](#) og nationalistisk valgkamp. McCarthy blev uden tvivl den vigtigste repræsentant for jagten på radikale og andre «undergravende elementer» i [USA](#) i begyndelsen af 1950'erne. Han var en aggressiv og hensynsløs politiker, som brugte alle tilgængelige midler for at nå sine mål. Han var en udpræget demagog, og hans arbejde var også præget af hans stærke ønske om magt og indflydelse.

Men McCarthyismen opstod allerede før McCarthy indledte sin virksomhed, og kan kun forstås ud fra det amerikanske samfund og den politiske tankegang, som dominerede USA - og særligt den økonomiske og politiske elite i landet - de første 10-15 år efter anden verdenskrig. McCarthyismen var et produkt af almindelig nordamerikansk politik, med et [kapitalistisk](#) samfundssyn som ideologisk forudsætning. Den ekstreme antikommunisme blev styrket af [Sovjetunionens](#) politik i Østeuropa i 1945-49, den [kolde krig](#) og [Mao Tse-tungs](#) sejr i [Kina](#). Ikke mindst konservative forretningskredse betragtede antikommunismen som et modtræk mod den forsigtige reformpolitik, som [New Deal](#) repræsenterede i 1930'erne.

Den første lov som udtrykkeligt gjorde det til en forbrydelse at argumentere for revolution, blev vedtaget af Kongressen allerede i 1940 - The Smith Act. Denne lov blev først for alvor taget i brug mod radikale og kommunister i slutningen af 1940'erne.

Da McCarthys heksejagt på venstreorienterede var på sit højeste i 1950-53, var de fleste ledende politikere i USA enige i hans målsætning og delvist også i hans metoder. Kampen mod socialister, «gudløse radikaler» og liberale intellektuelle havde stået på de konservatives program, længe før McCarthy dukkede op. Den var udtryk for en politisk tradition, der også omfattede kampen mod velfærdsstaten og større økonomisk og social retfærdighed.

Metoder i jagten på kommunister

Som formand for en speciel undersøgelseskommission i senatet anklagede McCarthy hundredevis af personer - specielt indenfor statsadministrationen i Washington og udenrigsministeriet - for at være kommunister, sympatisører eller for at være med i såkaldte frontorganisationer. Sidstnævnte betegnelse blev anvendt om alle de organisationer, som gik ind for synspunkter, som også kommunister på et eller andet tidspunkt havde fremført. Påstanden var, at disse mennesker var illoyale overfor den nordamerikanske stat, at de var eller kunne være spioner, og at de pga. deres politiske holdninger udgjorde en sikkerhedsrisiko for USA. De måtte fjernes fra deres stillinger, sortlistes og i visse tilfælde fængsles.

McCarthy fulgte op på et arbejde, der var påbegyndt i Repræsentanternes Hus allerede flere år tidligere, i den berygtede komité for såkaldt «uamerikansk virksomhed». Begge komiteer fik en stab af efterforskere, men det var sjældent, de lagde beviser frem. Det drejede sig oftest om påstande og beskyldninger.

Særligt det republikanske parti sluttede stærkt op om McCarthyismen. Man satsede på, at demokraterne skulle kunne slås ved kongres- og præsidentvalget, ved at hævde at USA under præsidenterne Roosevelt og Truman var blevet forrådt og nærmest overtaget indefra af kommunistiske spioner, «medløbere» og sympatisører. Men McCarthyismen var i vid udstrækning også demokraternes eget værk. Allerede i november 1946 oprettede Truman en komite, der skulle overvåge de føderale tjenestemænds loyalitet, og i 1947 gennemførtes en loyalitetslov.

En række fremtrædende demokratiske politikere deltog i jagten på personer, der kunne mistænkes for «uamerikansk virksomhed». Senatorerne Henry Jackson og Stuart Symington - begge centrale politikere i det demokratiske parti i hele efterkrigstiden - havde plads i McCarthys komite, og senere justitsminister og senator Robert Kennedy var en af McCarthys advokater.

Antikommunismens former ændres

Men i 1954 var McCarthy gået for langt. Hans angreb blev vildere og vildere. Han angreb officerer og politikere, og det blev til og med antydnet, at han ville gå i gang med også at granske det nationale sindelag hos CIA ansatte. Hærens øverste ledelse gik til modangreb, med støtte fra liberale politikere i begge partier, og delvist også fra præsident Eisenhower. Det blev fremlagt beviser for, at McCarthy havde misbrugt sin stilling til at opnå særlige fordele for venner, og der blev gennemført fjernsynsudsendte forhør i senatskomiteen om de metoder McCarthy havde anvendt. I november 1954 vedtog Senatet en åben kritik af McCarthy, med 67 mod 22 stemmer, og hans politiske karriere var slut. Han døde alkoholiseret og politisk isoleret tre år senere.

Den ekstreme antikommunisme forsvandt tilsyneladende med Joseph McCarthy. Men kun tilsyneladende. Det etablerede USA stoppede McCarthy for at redde antikommunismen. Det var ikke målet, man tog afstand fra - blot nogle af de mest ekstreme metoder. Det er karakteristisk, at Ralph Flanders - den første republikanske senator som offentlig tog afstand fra McCarthy - samtidig udtalte sig om forholdet til kommunismen: «... at vi nu er i en krise i den årelange krig mellem Gud og Djævelen om menneskenes sjæl.»

Så sent som i januar 1954 viste en meningsmåling, at over 50 % af den nordamerikanske befolkning positivt støttede McCarthys virksomhed. I 1955 - efter den offentlige kritik og efter at hans magt var brudt - mente 36 % fortsat, at han havde gjort det rigtige. Det tog mange år, før alle de der var blevet ramt af McCarthyismen, blev strøget fra de sorte lister, fik ordentlige jobs igen, eller for nogles vedkommende blev løsladt fra fængslerne.

Antikommunismen i dens McCarthyistiske form prægede også USA's udenrigspolitik til op i 1970'erne - f.eks. i forholdet til Kina, resten af Asien og Latinamerika - og har udgjort en central del af det ideologiske grundlag for USA's bekæmpelse af befrielsesbevægelser i mange lande i den tredje verden. Internt i USA var det først borgerrettighedsbevægelsen omkring 1959-60 som atter for alvor satte retten til social og politisk protest på dagsordenen, uden at skulle blive mistænkt for «uamerikansk virksomhed» og «undergravning af de amerikanske værdier».

O.C.L.

<http://www.leksikon.org/art.php?n=1696>